

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de griffier van de rechtbank te Alkmaar geen genoegen heeft genomen met een ingescande handtekening op twee Verklaringen Omtrent het Gedrag, zodat de griffier heeft geweigerd de verklaringen van apostilles te voorzien.

Tevens klaagt verzoeker erover dat het bestuur van de rechtbank zijn verzoek om vergoeding van de extra kosten die hij daardoor heeft moeten maken, heeft afgewezen.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker woonde in Tsjechië en kwam onder andere voor het verkrijgen van twee Verklaringen Omtrent het Gedrag (verder: VOG's) voor een kort bezoek van slechts een of twee dagen naar Nederland. Nadat hij op 16 januari 2007 van het Centraal Orgaan Verklaring Omtrent het Gedrag (verder: het COVOG) te Den Haag de VOG's had gekregen, wendde hij zich tot de rechtbank te Alkmaar teneinde de VOG's te laten legaliseren (zie Achtergrond, onder 1.). Omdat de VOG's niet waren voorzien van een originele, maar slechts van een ingescande handtekening, weigerde medewerker V. van de rechtbank Alkmaar om de apostilles daarvoor af te geven. Omdat verzoeker de VOG's de volgende dag nodig had in Tsjechië, reed verzoeker dezelfde dag nog naar Den Haag om bij het COVOG twee nieuwe VOG's te halen waarop een originele handtekening was geplaatst, waarna hij de VOG's bij de rechtbank Den Haag van apostilles liet voorzien.
2. Op 20 januari 2007 diende verzoeker bij de Nationale ombudsman een klacht in over de gang van zaken op 16 januari 2007. Verzoeker merkte daarbij op dat hij op 10 augustus 2006 wel apostilles had verkregen voor VOG's voorzien van een ingescande handtekening. Die apostilles waren toen afgegeven door (dezelfde medewerker V. van) de rechtbank Alkmaar. Tevens verzocht verzoeker om een tegemoetkoming in de extra kosten die hij had moeten maken.
3. Omdat verzoeker zijn klacht nog niet had voorgelegd aan het bestuur van de rechtbank Alkmaar (verder ook: de rechtbank), stuurde de Nationale ombudsman zijn klacht ter behandeling door naar het bestuur van de rechtbank, dat verantwoordelijk is voor de griffie.
4. De president van de rechtbank oordeelde op 19 maart 2007 vooralsnog dat verzoekers klacht ongegrond was. Voorts liet zij verzoeker weten de mogelijkheid te onderzoeken om informatie over de afgifte van een apostille op de website van de rechtbank Alkmaar te publiceren.
5. In reactie daarop stelde verzoeker de rechtbank op 23 april 2007 aansprakelijk voor de schade die hij had geleden. De schade bestond volgens verzoeker uit de extra kosten die

hij had moeten maken doordat hij weer terug had moeten rijden naar Den Haag (164 km à € 0.19). Verder was verzoeker vanuit Tsjechië een keer extra naar Nederland gekomen om de overige zaken te regelen die hij eigenlijk op 16 januari 2007 had willen afhandelen, maar waarvoor hij door de handelwijze van de rechtbank geen tijd meer had gehad (2020 km à € 0.19).

6. Op 27 juli 2007 wees de president van de rechtbank de schadeclaim af omdat zij van mening was dat de rechtbank verzoeker terecht had terugverwezen naar Den Haag voor het verkrijgen van een originele handtekening. Ter informatie zond zij verzoeker een kopie van een intern e-mailbericht van 14 juni 2005, dat onder meer was gericht aan rechtbankmedewerker V. met als onderwerp "apostille". In dit e-mailbericht stond onder meer dat er geen apostilles mochten worden geplaatst op VOG's voorzien van een ingescande handtekening. De president stelde verder dat indien verzoeker in het verleden apostillestempels had verkregen op een niet originele handtekening dát een onjuiste gang van zaken was geweest.

7. Omdat verzoeker de reactie van de president van de rechtbank niet bevredigend vond, wendde hij zich op 24 juli 2007 opnieuw tot de Nationale ombudsman met het verzoek om een onderzoek in te stellen.

I. Ten aanzien van het niet accepteren van de ingescande handtekening

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat medewerker V. van de rechtbank Alkmaar geen genoegen heeft genomen met de ingescande en gedeponeerde handtekening op twee VOG's en derhalve terzake geen apostilles heeft willen afgeven. Verzoeker heeft in dat verband in zijn correspondentie aangaande deze kwestie verder ook nog het volgende aangevoerd. Voor de zekerheid had verzoeker op 10 januari 2007, een week voor zijn geplande korte bezoek aan Nederland, vanuit Tsjechië nog telefonisch geïnformeerd bij de rechtbank Alkmaar of hij twee VOG's op 16 januari 2007 kon laten voorzien van apostilles. Hij kreeg daarop volgens hem als antwoord dat dat mogelijk was mits hij zich voor 16.00 uur bij de rechtbank zou vervoegen. Verzoeker begreep achteraf bezien niet waarom hem toen niet was gezegd dat een ingescande handtekening kennelijk niet (meer) was toegestaan. Verzoeker merkte voorts op dat de betreffende medewerker V. van de rechtbank Alkmaar zich op 16 januari 2007 overigens enorm voor hem had ingezet en het bezoek van verzoeker die dag aan Den Haag dusdanig goed had voorbereid dat verzoeker binnen een uur de twee apostilles had verkregen.

In Den Haag hadden medewerkers van het COVOG en van de rechtbank aldaar hem verteld dat de handelwijze van de rechtbank Alkmaar hen bevreedde omdat de ingescande handtekening op de VOG's gedeponeerde waren en alle rechtbankmedewerkers daarvan op de hoogte zouden moeten zijn, aldus verzoeker.

Verzoeker merkte ook op dat hij het raar vond dat de website van de rechtbank Alkmaar geen enkele informatie bood over het afgeven van apostilles en het verbaasde hem dat een gedeponeerde handtekening kennelijk niet door alle rechtbanken (meer) geaccepteerd wordt.

2. In reactie op de klacht liet de president van de rechtbank de Nationale ombudsman op 14 december 2007 weten dat zij de klacht ongegrond achtte, waarbij zij verwees naar haar reacties van 19 maart en 27 juli 2007. De president beriep zich in haar reactie nogmaals op de regel die volgens haar van oudsher gold dat een originele handtekening vereist was voor het verkrijgen van een apostille en dat hiervoor intern ook geregeld de aandacht was gevraagd. Ter informatie en illustratie van die lijn zond zij in dat verband een kopie mee van een intern e-mailbericht van 14 maart 2006 (zie Achtergrond, onder 2.) met als bijlage een document dat was opgesteld in aansluiting op het overleg van de voorzitters van de civiele sectoren van alle rechtbanken, waarin het advies werd gegeven alleen originele handtekeningen te accepteren (zie Achtergrond, onder 4.). Verder stuurde zij in dat verband een kopie van twee e-mailberichten van 18 oktober 2007 (zie Achtergrond, onder 3.), waarin rechtbankmedewerker R. het COVOG e-mailde met de vraag of het COVOG in een bijsluiter dan wel op andere wijze bekend kon maken dat een originele handtekening was vereist voor de legalisatie van een VOG.

De president merkte op dat niet valt uit te sluiten dat er in de praktijk wel eens een apostille op een ingescande handtekening werd afgegeven.

Gelet op het feit dat de rechtbank verzoeker geen apostille had mogen verstrekken, had zij geen aanleiding gezien verzoeker tegemoet te komen in de kosten die hij stelde te hebben moeten maken en was verzoeker ook niet om nadere onderbouwing daarvan gevraagd, aldus de president.

De president betreurde het dat verzoeker zich niet goed behandeld voelde, temeer omdat voor verzoeker het uiterste was gedaan om een snelle afhandeling in Den Haag mogelijk te maken, waaronder het regelen van een parkeerplaats.

3. De betrokken medewerker V. van de rechtbank Alkmaar, die verzoeker op 16 januari 2007 te woord had gestaan en ook de apostilles in 2006 had afgegeven, schreef de Nationale ombudsman op 13 december 2007 onder meer het volgende. Hij verwees naar de volgens hem landelijk geadviseerde richtlijn, waarin het advies werd gegeven om alleen op een originele handtekening een apostille af te geven. (zie Achtergrond, onder 4.). V. merkte over deze richtlijn op dat deze was overgenomen door M., de sectorvoorzitter Civiel van de rechtbank Alkmaar en door P., de leidinggevende van de afdeling waar V. werkzaam was. Verder gaf V. aan dat hij het betreurde dat er op 10 augustus 2006 tweemaal ten onrechte een VOG was afgegeven aan verzoeker. Hij bood daarvoor zijn welgemeende excuses aan. Hij schreef voorts dat hij er niet in was geslaagd te achterhalen welke collega verzoeker op 10 januari 2007 - nog vóór zijn vertrek uit Tsjechië

- telefonisch te woord had gestaan.

4. Ten behoeve van het onderzoek heeft de Nationale ombudsman informatie ingewonnen bij (de Dienst Justis van) het Ministerie van Justitie en de Raad voor de rechtspraak (verder ook: de Raad).

4.1. In reactie op de gestelde vragen liet de Dienst Justis de Nationale ombudsman namens de minister van Justitie weten dat het COVOG dagelijks ruim 1600 VOG's verstreekt en dat voor de ondertekening daarvan gebruik werd gemaakt van een ingescande handtekening. Een VOG heeft verschillende echtheidskenmerken en bij twijfel kan het COVOG desgevraagd de echtheid van een VOG bevestigen. Daarover waren geen afspraken gemaakt met de rechtbanken, aldus de Dienst Justis. De Dienst Justis liet weten dat sommige rechtbanken genoeg namen met een ingescande handtekening en andere niet. In dat laatste geval kon de aanvrager het COVOG om een VOG verzoeken die was voorzien van een originele handtekening.

Als bijlage was een afschrift meegestuurd van een aantal brieven van de Dienst Justis die waren gericht aan de president van de rechtbank Alkmaar. Die brieven hadden betrekking op het deponeren van handtekeningen bij de rechtbank Alkmaar ten behoeve van het legaliseren van VOG's.

4.2. De Raad informeerde de Nationale ombudsman desgevraagd onder meer als volgt.

De bevoegdheid tot het verlenen van apostilles is toegekend aan de griffiers van de rechtbanken (zie Achtergrond, onder 5.). Sinds het wegvallen van de griffiers bij de herziening van de rechterlijke organisatie wordt deze uitgeoefend door een door het gerechtsbestuur daartoe aangewezen ambtenaar (artikel 14, derde lid Wet op de rechterlijke organisatie zie Achtergrond, onder 6.). Het gerechtsbestuur geeft de betreffende ambtenaar aanwijzingen over het uitoefenen van die taak. Ingeval het oordeel over de authenticiteit van een document ten grondslag ligt aan een rechterlijk oordeel, is het de rechterlijk ambtenaar (en niet het gerechtsbestuur) die daarbij functioneel leiding en aanwijzingen geeft aan de gerechtsambtenaar, aldus de Raad. (artikel 14, zevende lid Wet op de rechterlijke organisatie zie Achtergrond, onder 6.). Volgens de Raad is dit het geval bij bijvoorbeeld bewijswaardering.

Volgens de Raad lag aan de klacht het verschil in opvatting ten grondslag over de vaststelling van de authenticiteit van documenten en de vorm waarin die documenten door de opsteller daarvan wordt verstrekt. Deze discrepantie doet zich niet alleen voor bij de legalisatie van VOG's, maar ook onder meer bij uittreksels van de Kamers van Koophandel. Het is volgens de Raad enerzijds begrijpelijk dat documenten, die in grote aantallen moeten worden afgegeven, door de opstellers ervan geautomatiseerd worden aangemaakt en niet of middels een gedrukte handtekening worden ondertekend. Anderzijds kon de Raad zich ook voorstellen dat de gerechten geen genoeg nemen met

een niet-originele handtekening gelet op de huidige stand van zaken van de techniek en de mogelijkheden om documenten te scannen, wijzigen en printen. Als het voor de opstellers ondoenlijk is om de documenten te voorzien van een originele handtekening, was het volgens de Raad voor de rechtbanken ook niet te doen om in individuele gevallen de authenticiteit ervan actief bij de opsteller na te gaan.

De Raad vervolgde dat wordt gestreefd naar een eenduidige werkwijze, niet alleen binnen de gerechten, maar ook tussen de gerechten. Dit wordt volgens de Raad echter bemoeilijkt doordat de gerechten geen invloed hebben op de verschillende en naar eigen inzicht te veranderen wijze waarop documenten aan de gerechten worden aangeboden door de verstrekkers ervan. De Raad merkte verder op dat van een landelijk beleid ter zake waaraan alle gerechten gebonden zijn op dit moment (nog) geen sprake is en dat de wetgever nog geen gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid daarover dwingende normen op te stellen. De Raad stimuleert een landelijke coördinatie via het Landelijk Overleg van de voorzitters van de sectoren civiel van de gerechten (LOVC) en gaf bijvoorbeeld aan bezig te zijn met de voorbereiding van een landelijke leidraad voor de bewijswaardering in civiele zaken.

De Raad stuurde de Nationale ombudsman als bijlage een overzichtstabel toe, die het resultaat was van een informele inventarisatie en die was opgesteld naar aanleiding van een gezamenlijk verzoek van de Kamers van Koophandel om te komen tot een landelijke afspraak. Volgens de informatie uit die tabel accepteerde de rechtbank Alkmaar alleen maar originele handtekeningen. Uit dat overzicht bleek voorts dat de negentien rechtbanken verschillend omgingen met digitale handtekening: een relatief groot aantal rechtbanken gaf aan (in beginsel) geen digitale handtekeningen te accepteren, waarbij sommige (onder bepaalde voorwaarden) een uitzondering maakten voor de digitale handtekeningen geplaatst op VOG's en/of uittreksels van de Kamer van Koophandel (zie ook onder 6.1.).

5. Op 31 maart 2008 ging verzoeker in op de reactie van de rechtbank, en de informatie van de betrokken rechtbankmedewerker V., de Dienst Justis en de Raad. Verzoeker constateerde dat er binnen het justitiële apparaat kennelijk veel was gecommuniceerd over het onderwerp, maar vond dat er naar de burger toe geen duidelijkheid was geboden. Verzoeker verwees hierbij naar de telefonische informatie die hij van tevoren bij de rechtbank had ingewonnen en naar het ontbreken van informatie op dat punt op de website van de rechtbank Alkmaar. Verzoeker stelde ook op het verkeerde been te zijn gezet, doordat hij de apostilles in 2006 zonder problemen had verkregen. Verder schreef hij dat het hem bevreemde dat een originele handtekening werd vereist op een document dat op diverse wijzen op echtheid kon worden gecontroleerd, hetgeen ook stond vermeld op het document zelf. Ook een originele handtekening was volgens verzoeker geen garantie, omdat die zou kunnen zijn vervalst.

6. Een eigen (beperkt) nader onderzoek van de Nationale ombudsman naar het al dan niet accepteren van digitale handtekeningen uitgevoerd via internet en via een beperkte telefonische steekproef leiden tot de volgende conclusies, die hieronder in onderlinge samenhang en in combinatie met de bevindingen uit de inventarisatie van de Raad worden weergegeven.

6.1. Via de zoekfunctie op de website "rechtspraak.nl" bleek er in september 2007 op de website van zes (van de negentien) rechtbanken informatie te staan over het verkrijgen van een apostille.

In mei 2008 was er over dat onderwerp informatie beschikbaar via acht rechtbanksites (Rotterdam, Leeuwarden, Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Almelo, Utrecht, Haarlem. Drie van de acht rechtbanken (Leeuwarden, Amsterdam, Den Haag) vermeldden op hun website dat een originele (en gedeponeerde) handtekening vereist was voor het verkrijgen van een apostille. Echter, volgens de overzichtstabel van de Raad (zie ook onder 4.2.) zouden twee van deze rechtbanken (Amsterdam en Leeuwarden) ingeval van VOG's wél ingescande handtekeningen accepteren.

Volgens diezelfde tabel accepteert de rechtbank te Den Haag altijd alleen maar originele handtekeningen. Dit komt echter niet overeen met hetgeen verzoeker stelde over wat medewerkers van de rechtbank Den Haag tegen hem hadden gezegd. Het komt ook niet overeen met de informatie die een medewerker van de Nationale ombudsman informeel telefonisch in augustus 2007 heeft ingewonnen bij de rechtbank Den Haag: bij een VOG is in Den Haag geen originele handtekening vereist.

De website van de rechtbank Arnhem verschaftte wel inlichtingen over de apostille, maar er stond daarbij niets vermeld over een ingescande of originele handtekening. Telefonisch werd de Nationale ombudsman door een medewerker van de rechtbank Arnhem in augustus 2007 meegedeeld dat men genoeg nam met een deponeerde, ingescande handtekening. Volgens de overzichtstabel accepteert de rechtbank Arnhem echter geen digitale handtekening.

Tot slot was er in augustus 2007 gebeld met de rechtbank te Roermond, waarbij - in overeenstemming met de informatie uit de overzichtstabel - te kennen werd gegeven dat gescande handtekeningen worden geaccepteerd, mits gedeponeerd. Op de site van de rechtbank Roermond was daarover niets terug te vinden.

6.2. In de brochure van het Ministerie van Justitie over de Verklaring Omtrent het Gedrag staat niets vermeld over hoe de aanvrager van een VOG eventueel een apostille daarvoor kan verkrijgen.

Beoordeling

7. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit vereiste brengt met zich mee dat een gerechtsambtenaar bij de uitoefening van zijn werkzaamheden gehouden is aan de instructies van het gerecht waar hij werkzaam is.

8. Vast is komen te staan dat VOG's standaard worden voorzien van een ingescande (en gedeponeerde) handtekening. De griffier van de rechtbank Alkmaar nam in 2007 geen genoegen met de ingescande handtekening op de door verzoeker aangeleverde VOG's, waarmee hij handelde in overeenstemming met het interne beleid van de rechtbank Alkmaar. Ook werd duidelijk dat dat beleid van de rechtbank conform de lijn was die de sectorvoorzitters civiel gezamenlijk hadden afgesproken, namelijk dat alleen echte handtekeningen gelegaliseerd zouden worden. Gelet op het voorgaande is de Nationale ombudsman van oordeel dat de griffier/de rechtbankmedewerker terecht heeft geweigerd de VOG's van verzoeker te legaliseren wegens het ontbreken van een originele handtekening. De griffier/de rechtbankmedewerker heeft gehandeld overeenkomstig het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

9. Los van het voorgaande spreekt de Nationale ombudsman zijn waardering uit voor de correcte en hulpvaardige wijze waarop de betrokken rechtbankmedewerker V. verzoeker tegemoet is getreden, nadat V. had geweigerd de apostilles af te geven.

10. In het kader van zijn onderzoek naar de klacht over de griffier, is de Nationale ombudsman in bredere zin het volgende opgevallen ten aanzien van de informatieverstrekking. Het is ongelukkig te noemen dat de griffier bij een verzoek om legalisatie van verzoeker een jaar eerder ten onrechte de gescande handtekening wel had geaccepteerd. De (impliciete) boodschap die de griffier in 2006 daarmee had gegeven aan verzoeker was immers dat verzoeker zonder meer apostilles kon verkrijgen op de standaard afgegeven VOG's. Telefonisch was verzoeker er niet op gewezen dat de standaard digitale handtekening niet volstond. Verder is vast komen te staan dat verzoeker er niet op een andere wijze, bijvoorbeeld door het raadplegen van de website, achter had kunnen komen dat de rechtbank Alkmaar een originele handtekening eiste. Evenmin verschaft de brochure (beschikbaar op de website) van het COVOG daarover duidelijkheid. Kortom, vastgesteld kan worden dat terzake de actieve en passieve informatieverstrekking aan verzoeker gebrekkig was. Dit is voor de Nationale ombudsman aanleiding om een aanbeveling te doen aan het bestuur van de rechtbank.

II. Ten aanzien van de kostenvergoeding

Bij nader inzien is de Nationale ombudsman tot de conclusie gekomen dat hij niet bevoegd is (geweest) de klacht te onderzoeken. De Nationale ombudsman is wel bevoegd om

klachten over gerechtsambtenaren te behandelen. Die worden toegerekend aan het bestuur van een gerecht. De Nationale ombudsman is echter niet bevoegd om klachten over het bestuur van een gerecht als zodanig te onderzoeken (zie Achtergrond, onder 7.). Dit klachtonderdeel blijft derhalve verder buiten beschouwing.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de griffier van de rechtbank Alkmaar, die wordt toegerekend aan het bestuur van de rechtbank te Alkmaar, is niet gegrond.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft het bestuur van de rechtbank Alkmaar, gelet op haar verantwoordelijkheid voor het handelen van de griffier, in overweging om verzoeker de kosten te vergoeden die hij heeft moeten maken om van Alkmaar naar Den Haag te reizen.

Ambtshalve overweging

In het kader van zijn onderzoek heeft de Nationale ombudsman geconstateerd dat (de griffies van de) rechtbanken geen eenduidige handelwijze hanteren ten aanzien van het wel of niet accepteren van digitale handtekeningen bij legalisatie. Verder is het de Nationale ombudsman opgevallen dat er in het kader van het onderzoek werd verwezen naar een (landelijk) advies, terwijl de Raad voor de rechtspraak daar niet aan refereerde. Bovendien is gebleken dat praktijk en theorie niet altijd overeenkomen, gelet op de resultaten van de informele inventarisatie door de Raad voor de rechtspraak, de eigen telefonische rondvraag en de informatie die beschikbaar is via de diverse websites.

Dit lijkt de Nationale ombudsman geen wenselijke situatie, omdat het situaties als de onderhavige in de hand werkt. De Nationale ombudsman zou het dan ook toejuichen als (verder) zou worden gestimuleerd dat de rechtbanken (intern en extern) op dat punt een lijn trekken. Dat daarbij oog moet zijn voor de belangen van zowel de verstrekkers van documenten als voor die van de rechtbanken die de documenten moeten legaliseren, moge, zeker na het betoog van de Raad, duidelijk zijn. Die tegengestelde belangen vormen uiteraard een complicerende factor bij het streven naar uniformiteit.

Totdat die uniformiteit is bereikt, is het vooral van belang dat de burger weet waar hij aan toe is. Om praktische redenen lijkt het de Nationale ombudsman ingeval van een VOG voor de hand te liggen dat de verstrekker daarvan, het COVOG, de aanvrager erover informeert dat hij om een originele handtekening kan vragen indien hij die nodig heeft in verband met de legalisatie van de VOG. De Nationale ombudsman zal de minister van Justitie aandacht hiervoor vragen.

Bij brief van 10 december 2008 liet de president van de rechtbank te Alkmaar de Nationale ombudsman weten dat naar aanleiding van de aanbeveling opdracht was gegeven om een bedrag van € 31,16 over te maken naar de bank- of girorekening van verzoeker.

Bij brief van .20 mei 2009 heeft de Nationale ombudsman de president van de rechtbank te Alkmaar bericht met instemming hiervan te hebben kennisgenomen.

ONDERZOEK

Op 9 augustus 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer K. te K., met een klacht over een gedraging van het bestuur van de rechtbank te Alkmaar.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van het bestuur van de rechtbank Alkmaar, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het bestuur verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd de betrokken rechtbankmedewerker de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven, van welke gelegenheid hij gebruik heeft gemaakt.

Tijdens het onderzoek kregen de betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Verder heeft de Nationale ombudsman inlichtingen ingewonnen bij de Dienst Justis van het Ministerie van Justitie en de Raad voor de rechtspraak.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Het bestuur van de rechtbank te Alkmaar en de Dienst Justis deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reactie van de Raad van de rechtspraak gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen en/of aan te vullen. Verzoeker, de rechtbankmedewerker en de minister van Justitie gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

Correspondentie in het kader van de interne klachtenprocedure en het schadevergoedingsverzoek met bijlagen.

Verzoekschrift 7 augustus 2007.

Informatie van verzoeker over verkrijgen apostilles in 2006, ontvangen op 2 december 2007.

Reactie van rechtbankmedewerker V. van 13 december 2007 met bijlagen.

Reactie van de president van de rechtbank van 14 december 2007 met bijlagen.

Informatie van de Dienst Justis van 8 februari 2008.

Informatie van de Raad voor de rechtspraak van 27 februari 2008.

Reactie van verzoeker van 31 maart 2008.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Toelichting "apostille"

Met een apostille wordt de echtheid van de handtekening op een document bevestigd. Apostillering is een vereenvoudigde wijze van het legaliseren van stukken en gebeurt door het plaatsen van een apostillestempel. Deze vereenvoudigde wijze van legaliseren van een document kan alleen als het gaat om een document dat afkomstig is uit een land dat het Apostillevverdrag heeft ondertekend, waaronder Nederland. Bij de rechtbank Alkmaar worden apostilles afgegeven door de Afdeling Publiekszaken (voorheen geheten: de Informatiebalie)

2. Intern e-mailbericht van 14 maart 2006 (geanonimiseerd)

"V. (Rechtbank Alkmaar)

Van: P. (Rechtbank Alkmaar)

Verzonden: dinsdag 14 maart 2006 10:35

Aan: Centrale Balie (Alkmaar)

Onderwerp: FW: apostille alleen op originele stukken

Bijlagen: digitale handtekening.-doc

Ter info.

—Oorspronkelijk bericht—

Van: M. (Rechtbank Alkmaar)

Verzonden: dinsdag 14 maart 2006 10:24

Aan: P. (Rechtbank Alkmaar)

Onderwerp: apostille alleen op originele stukken

Bijlage: digitale handtekening.-doc

P.,

Bijgaande notitie kwam ter sprake op het voorzitters overleg civiel van afgelopen vrijdag. Daar is nog eens bevestigd dat apostilles alleen op originele stukken worden afgegeven. Dat was al onze praktijk en dat kan dus zo blijven. Graag even kortsluiten met Infobalie.

M."

3. E-mailberichten van 18 oktober 2007 (geanonimiseerd)

"V. (Rechtbank Alkmaar)

Van: Covog - JUSTIS [X@minjus.nl]

Verzonden: donderdag 18 oktober 2007 10:54

Aan: R. (Rechtbank Alkmaar)

CC: Covog- JUSTIS

Onderwerp: RE: natte handtekening

Hallo R.,

Dank voor je e-mail en ik ga ervan uit dat in een herdruk van de brochure VOG informatie hierover opgenomen wordt. (voor februari 2008 gerealiseerd)

Groet F.

F.

Ministerie van Justitie Dienst Justis

Medewerker relatiebeheer

Tel.nr: X Fax nr.: X

E-mail: X

Afdeling COVOG

----Oorspronkelijk bericht----

Van: R. (Rechtbank Alkmaar) [mailto:X]

Verzonden: donderdag 18 oktober 2007 10:03

Aan: Covog -- JUSTIS

Onderwerp: natte handtekening

Urgentie: Hoog

Goedemorgen F.,

Zoals telefonisch dd. 16 oktober jl. afgesproken, breng ik u graag het volgende onder de aandacht.

Regelmatig komen mensen bij de afdeling publiekszaken van de Rechtbank Alkmaar met een VOG verklaring. Die zij nodig hebben in het buitenland.

De Rechtbanken hebben richtlijnen hoe hiermee om te gaan.

Zij mogen op akten/verklaringen waar geen natte handtekening op staat niet tot een afgifte van een apostille of legalisatie komen.

Uw VOG verklaring wordt automatisch voorzien van een gestempelde c.q. gedrukte handtekening.

Wij moeten deze mensen dan ook teleurstellen.

Graag zou ik willen vragen of er wellicht in een bijsluiter dan wel op een andere manier bekend maken (u gaf zelf al aan wellicht in de vernieuwde brochure of de website van het CVOG of via de gemeentes) aan de mensen de benodigdheid van een natte handtekening.

Zodat zij er dan op worden gewezen, welke weg te volgen en hierop kunnen anticiperen.

Met vriendelijke groet,

R.

Afdeling Publiekszaken Rechtbank Alkmaar

Tel. X"

4. "landelijk geadviseerde richtlijn"/"digitale handtekening_.doc"

"Acceptatie digitale handtekening

Vanuit het land is bij de Raad voor de rechtspraak de vraag neergelegd hoe gehandeld zou moeten worden met het geven van apostilles op - met name - uittreksels uit het handelsregister van de Kamers van Koophandel en Fabrieken die alleen voorzien zijn van een digitale handtekening, of stukken die voorzien zijn van een gescande handtekening. De vraag is doorgespeeld naar het programmaplan civiel.

Ta. heeft laten weten dat er eerst een inventarisatie (zie hieronder) is gedaan naar de praktijk van de verschillende centrale balies in het land. Het beeld dat daaruit naar voren komt is dat in overwegende mate het verzoek om op dergelijke stukken een apostille te verlenen geweigerd wordt.

Ta. heeft aangegeven dat hij zich realiseert dat de centrale balies nu eens bij de civiele sector, dan weer bij het bedrijfsbureau zijn ondergebracht. Dit vraagt echter een juridisch-inhoudelijk standpunt. Om die reden legt hij de vraag graag voor aan het LOVC (Landelijk Overleg van de voorzitters van de sectoren civiel van de gerechten - *No*) om te komen tot een landelijke afspraak hierover.

Zijn **advies** zou zijn alleen een apostille te geven op originele stukken. De rechtbank staat immers met het geven van een apostille ervoor in dat het stuk naar de vorm juist is en is ondertekend door een bevoegd persoon. Een afschrift van de KvK-Online - in de meeste zaken gaat het daarom - is niet origineel. De Kamers zetten zelf in de voet van de stukken dat het niet heeft te gelden als een officieel uittreksel, en dat een uittreksel alleen geldig is wanneer voorzien van een originele handtekening. En los daarvan: het is vrij eenvoudig wijzigingen aan te brengen in KvK-Online stukken."

5. Artikel I van de Uitvoeringswet Verdrag tot afschaffing vereiste legalisatie buitenlandse openbare akten

"Indien ten aanzien van een in Nederland opgemaakt stuk, waarop van toepassing is het op 5 oktober 1961 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie van buitenlandse openbare akten, een apostille wordt verlangd, als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dat Verdrag zijn tot afgifte van die apostille bevoegd de griffiers van de arrondissementsrechtbanken."

6. Wet op de rechterlijke organisatie

Artikel 14

"1. Bij een gerecht zijn werkzaam:

a. rechterlijke ambtenaren met rechtspraak belast, en

b. gerechtsambtenaren.

2. Bij een gerecht kunnen gerechtsauditeurs en rechterlijke ambtenaren in opleiding werkzaam zijn.

3. De daartoe door het bestuur van een gerecht aangewezen gerechtsambtenaren, rechterlijke ambtenaren in opleiding en gerechtsauditeurs verrichten de werkzaamheden die bij of krachtens de wet aan de griffier zijn opgedragen. Zij zijn bevoegd deze werkzaamheden ook voor andere gerechten uit te voeren. De aanwijzing geschiedt schriftelijk.

4. Het bestuur van een gerecht kan personen, niet zijnde rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast, gerechtsambtenaar, rechterlijk ambtenaar in opleiding of gerechtsauditeur, benoemen tot buitengriffier. Zij kunnen in die hoedanigheid door het bestuur worden opgeroepen voor het verrichten van werkzaamheden die bij of krachtens de wet aan de griffier zijn opgedragen. Het derde lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing. Alvorens voor de eerste keer te worden opgeroepen leggen zij ten overstaan van het bestuur de eed of belofte af. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt het formulier voor de eed of belofte vastgesteld en kunnen nadere regels worden gesteld over hun beëdiging. Zij ontvangen een vergoeding volgens bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels.

5. Een buitengriffier wordt op eigen verzoek door het bestuur van het gerecht ontslagen.

6. Het bestuur van het gerecht kan een buitengriffier ontslaan:

a. indien hij gedurende een periode van ten minste drie jaar geen griffierswerkzaamheden heeft verricht;

b. op grond van ongeschiktheid anders dan wegens ziekte; of

c. wegens het doen of nalaten van hetgeen een persoon, werkzaam ten behoeve van een gerecht, behoort na te laten of te doen.

7. Indien een gerechtsambtenaar, rechterlijk ambtenaar in opleiding, gerechtsauditeur of buitengriffier griffierswerkzaamheden verricht ter ondersteuning van een rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast of een deskundig lid, is hij verplicht te voldoen aan de aanwijzingen van die rechterlijk ambtenaar of dat deskundig lid."

7. Wet organisatie en bestuur gerechten

Artikel XIII, vierde lid

"Indien voor of tegelijkertijd met de inwerkingtreding van deze wet geen voorstel van wet tot regeling van de behandeling van klachten tegen gedragingen van rechterlijke ambtenaren en gerechtsambtenaren door een niet tot de rechterlijke macht behorende instantie tot wet is verheven en in werking is getreden, is ten aanzien van de gerechtsambtenaren, de buitengriffiers, de gerechtsauditeurs en de rechterlijke ambtenaren in opleiding, voor zover laatstgenoemden hun opleiding bij een gerecht doorbrengen, hoofdstuk III van de Wet Nationale ombudsman van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor de toepassing daarvan als bestuursorgaan wordt aangemerkt het bestuur van het gerecht, waar de betrokkene werkzaam is dan wel de opleiding doorbrengt, dan wel het bestuur van de Centrale Raad van Beroep of het College van Beroep voor het bedrijfsleven, indien de betrokkene daarbij werkzaam is, echter uitsluitend voor zover het een gedraging van de betrokkene betreft."

Waar in dit rapport wordt gesproken van "de griffier" wordt daarmee bedoeld de door het bestuur van het gerecht aangewezen gerechtsambtenaar.